

Kuntien digiratkaisupäivä – avoin purku –ja palauttekeskustelu 18.3.2020

#kunnatdigittää

**Verkkokokous tallennetaan ja
tallenne jaetaan myöhemmin täällä:**

**[https://www.kuntaliitto.fi/digiratkaisupaivan-
alustukset-ja-tulokset](https://www.kuntaliitto.fi/digiratkaisupaivan-
alustukset-ja-tulokset)**

Agenda

Kellonajat suuntaa-antavia

- 9.30 Linjat auki ja tervetuloa! – palautekeskustelu tallennetaan.
- 9.35 Tähän mennessä tapahtunutta, Elisa Kettunen
- 9.50 Teemakohtaiset yhteenvedot ja toimenpide-ehdotukset, Kuntaliiton ja KT:n asiantuntijat
 - Yhteentoimivuus on edistynyt
 - Asiakaslähtöinen, kehittyvä kunta
 - Työn murros
 - Digirahoitus, kohdentaminen ja yhteistyö
- 10.20 Yhteenvedo toimenpiteistä, Elisa Kettunen
- 10.30 Avointa keskustelua toimenpiteistä ja yhteistyöehdotuksia
- 11.00 Tilaisuus päättyy

**Lyhyt kertaus – mitä on
tapahtunut tähän
mennessä?**

**“Kunnat luovat perustan
asukkaidensa hyvälle elämälle.
Kuntaliitto tekee työtä, jotta kunnat
onnistuvat tehtävässään”**

#kunnatdigittää

Vaikutukset 1-4 vuotta.

Konkreettinen muutos ihmisissä tai rakenteissa.

Oppiminen, uudet asenteet, käytännöt, lakimuutokset jne.

Vaikuttavuustavoite

5-25 v.

Ihmisten hyvinvointi ja yhteiskunnallinen hyöty.

Yhteentoimivuus on edistynyt

- Toimenpide 1
- Toimenpide 2

Digitalisaatio on osa normaalia kehittämistoimintaa. Johtamisessa osataan jäsentää digitalisointi osaksi kunnan kehittymistä ja kehittämistä.

- Toimenpide ...
- Toimenpide ...

Kunnilla on paremmat mahdollisuudet hyödyntää ulkoista, julkista ja yksityistä rahoitusta digitalisointiin ja se osataan kohdistaa vaikuttavasti.

- Toimenpide ...
- Toimenpide ...

Kunnilla on paremmat valmiudet vastata digitalisaation aiheuttamaan työn murrokseen.

- Toimenpide ...
- Toimenpide ...

Digitalisaation avulla on lisätty kuntalaisten mahdollisuutta hyvään ja toimivaan elämään ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävästi.

#kunnatdigittää

Yhteentoimivuus on edistynyt, myös organisaatioiden yli

Mitä vaikutuksia täytyy saada aikaan? Keskipitkällä aikavälillä 1-4 v?

- **Ymmärrys** yhteentoimivuudesta läpäisee kuntakentän ja yhteisiä kuvauksia ja palveluita osataan hyödyntää.
- **Edunvalvontavaikutus:** valtionhallinnon mahdollistettava yhteentoimivuus (resurssit, tukea, alustat). Yhteentoimivuusmenetelmässä kunnilla aktiivinen hyödyntäjän rooli ja myös valtio hyödyntää menetelmää esimerkiksi lainsäädännön toimeenpanossa.
- **Käsitteet tutuksi:** semanttinen, toiminnallinen, teknologinen ja juridinen yhteentoimivuus.

#kunnatdigittää

Digitalisaatio asiakaslähtöisessä kunnassa

Mitä vaikutuksia täytyy saada aikaan? Keskipitkällä aikavälillä 1-4 v?

Digitaalisaatio on osa normaalia kehittämistoimintaa.

- Yhteinen ymmärrys siitä, mitä on vahvistettava, jotta kunnan kyky hyötyä digitalisaatiosta kasvaa.
- **Asiakaskeskeisyys** on kehittämisen lähtökohta.
- **Asiakkaat otetaan mukaan** palveluiden suunnitteluun ja toiminnan kehittämiseen ja se mielletään osaksi osallisuutta.

#kunnatdigittää

Johtamisessa osataan jäsentää digitalisointi osaksi kunnan kehittymistä ja kehittämistä.

- **Johtaminen** mahdollistaa kehittämisen ja toiminnan digitalisoinnin kunnassa pitkäjänteisesti ja rohkeasti ja kustannustehokkaasti.
- Johtajien ymmärrystä digitalisoinnin vaatimista toimintakulttuurin muutoksista on vahvistettu ja monipuolistettu.
- Johto ymmärtää muutostarpeet asiakkaan, työntekijän ja strategisen tason näkökulmasta.
- Toimintakulttuuri, tekninen, juridinen muutos/vaikutus.

Kuntien digitalisoitumisen rahoitus, kohdentaminen ja yhteistyö

#kunnatdigittää

Mitä vaikutuksia täytyy saada aikaan? Keskipitkällä aikavälillä (1-4 v)

Kunnilla on paremmat mahdollisuudet hyödyntää ulkoista, julkista ja yksityistä rahoitusta digitalisointiin ja se osataan kohdistaa vaikuttavasti.

- ”Edunvalvontavaikutus”: Kuntien digitalisoitumiseen ohjattava valtion rahoitus kohdennetaan systemaattisesti ja tavoitteellisesti.
- Rahoituksen tavoitteet ovat asetettu yhteistyössä kuntien ja Kuntaliiton kanssa.
- Tuotetaan tutkittua tietoa kuntien digitalisoitumisen tarpeista, esim. tiedolla johtaminen, toimialatarpeita jne.

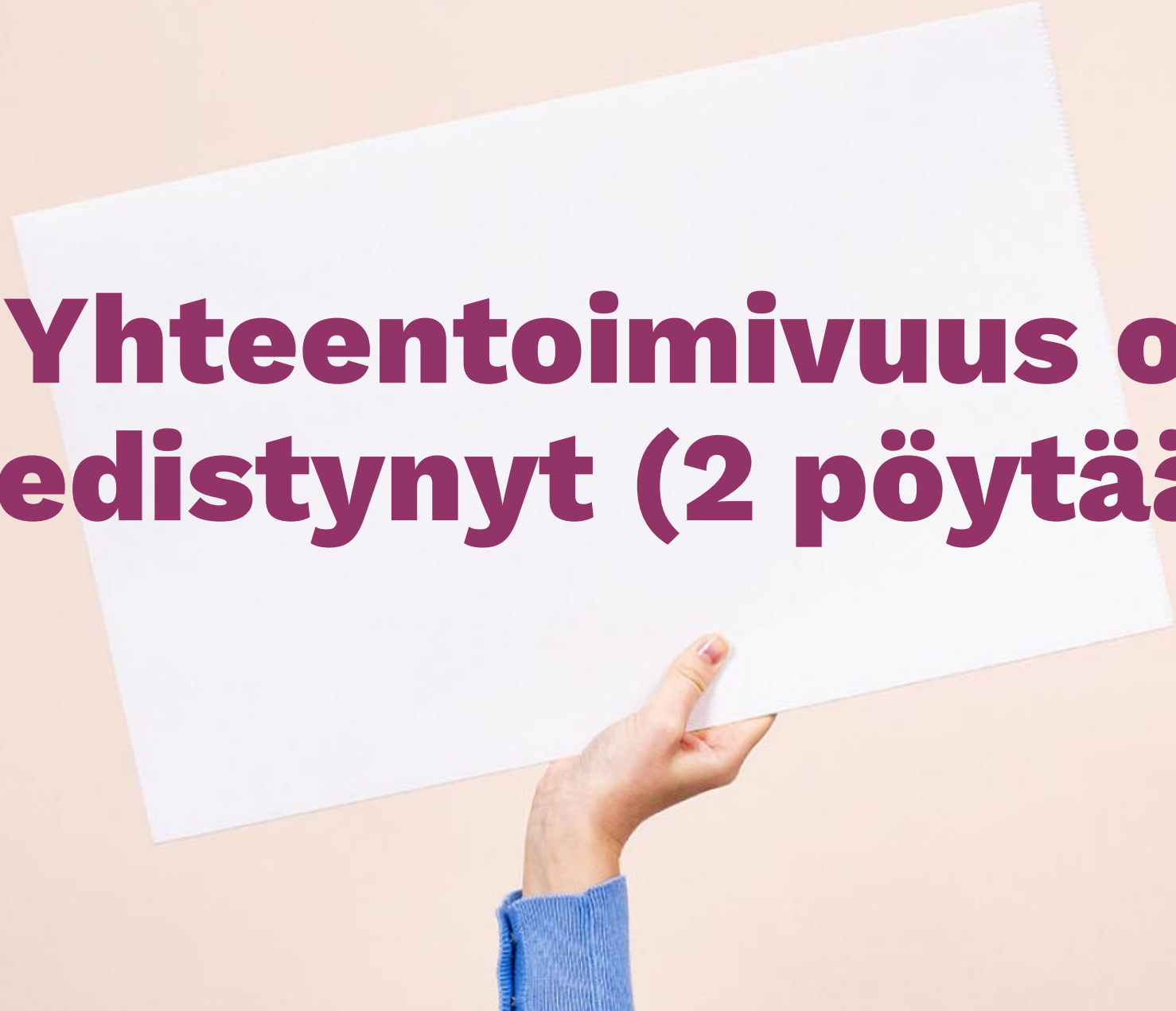
Kunnilla on paremmat valmiudet vastata digitalisaation aiheuttamaan työn murrokseen.

Mitä vaikutuksia täytyy saada aikaan? Keskipitkällä aikavälillä (1-4 v)

- **Osaamisen varmistaminen ja ennakointi.** Kunnille muodostuu kokonaiskäsitys siitä, millaista osaamista kunnassa tulevaisuudessa tarvitaan ja kuinka tätä osaamista haetaan.
- **Työn korvaaminen digitalisaation avulla hallitusti:** osaamisen suunnitelma digitaalisessa kunnassa.
- **On rakennettu vahvempaa tietopohjaa** työn murroksesta ja digitalisaation vaikutuksesta tässä kokonaisuudessa kuntien tueksi.
- **Kunta on houkutteleva ja nykyaikainen työnantaja** (kehittämismyönteisyys)
- **Kuntien riskienhallinta digitalisaatiossa**
- Digitalisoinnin ”Jakamistalous” Kuntaliiton rooli välittää tietoa aiemmista kokemuksista.

A person wearing a blue long-sleeved shirt is holding up a Finnish flag. The flag is partially visible, showing the white field with a blue cross and the red and white stripes. The person's face is partially obscured by the flag and the text.

Teemakohtaiset Yhteenvedot

A hand wearing a blue sleeve holds a white rectangular sign against a light orange background. The sign contains text in a bold, dark purple font.

**Yhteentoimivuus on
edistynyt (2 pöytää)**

Yhteentoimivuus –keskustelua

- **Lainsäädännön valmisteluvaiheessa** tulisi ennakoida vaikutukset laaja-alaisesti. Ehdotimme siksi palvelumuotoilua lainsäädännön valmisteluun. :)
- Yhteentoimivuuden tukemiseksi toiminta pitää perustua laajasti yhdessä sovittuihin **kansainvälisiin standardeihin**. Paras yhteentoimivuus saavutetaan jos sekä valtion organisaatiot, kunnat että yksityiset toimijat käyttävät samoja standardeja.
- Totesimme yhdessä, että **yhteentoimivuuden merkitystä ei** esimerkiksi **kuntien johdon keskuudessa ole vielä riittävästi ymmärretty**. Siksi siitä pitää **puhua paljon, järjestää koulutuksia ja ohjeistusta sekä pyrkiä näyttämään toteen, minkälaiset vaikutukset asialla on**. Esimerkiksi rakennetun ympäristön alueella yhteentoimivuus vaikuttaa myös itse rakentamisen laatuun ja tuottavuuteen.
- **Sanasto ja termien yhteismitallisuus** herättivät keskustelua.

Yhteentoimivuus – toimenpide-ehdotuksia

- **LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ HUOMIOIDAAN TOIMEENPANOVAIKUTUKSET**
- Uudet osallistavat menetelmät ja palvelumuotoilu mukaan lainvalmisteluun.
- Sekä digi- että substanssiosaajia sekä palvelujen käyttäjiä mukaan lainvalmisteluun.
- **VAKIOIDUT TIETOMALLIT JA RAJAPINNAT**
- Tiedon ja rajapintojen yhteiset määrittelyt, jotka perustuvat kansainvälisiin standardeihin
- Yhteiset standardit Y-alustalle
- Yhteiset standardit ja ohjeistus helposti saataville
-
- **YMMÄRRYKSEN LISÄÄMINEN**
- Yhteentoimivuuden ABC
- Kohderyhmäkohtainen koulutus
- Hyvien käytäntöjen jakaminen, koulutus, ohjeet, sanasto

YT 1: Miten voisimme selkeyttää lainsäädäntöä?

- Lainsäädännön käsitteet selkeämmiksi ja yhtenäisemmiksi
- Yhteisellä työskentelyllä (kuntaliitto, valtion viranomaiset, kunnat, lainsäätäjä) selkeitä tulkintoja, pelisääntöjä ja ohjeita soveltamista varten
- Tietosuoja-valtuutetulta kannanottoja tietosuoja-asetuksen soveltamiseen
- Kannustetaan tutkimuksen tekemiseen hankalan lainsäädännön selkeyttämiseksi

YT 2: Miten voisimme osoittaa päättäjille yhteentoimivuuden konkreettiset hyödyt?

- Tehdään laajalla yhteistyöllä geneerisiä tietomalleja, esim. kuntien lakisääteisistä tehtävistä.
 - Esimerkkinä varhaiskasvatuksessa lapsen varhaiskasvatussuunnitelma.
- Case-esimerkki hyödyistä: Tuodaan esille konkreettisia toteutuksia kollektiivisella toimialat ylittävällä yhteistyöllä.
- Tehdään kunnissa tapahtuvat järjestelmät ja hankkeet näkyviksi → Kuntien tietojärjestelmäsalkku?
-

YT 3: Miten voisimme mahdollistaa asiakkaalle yhden luukun palvelumallin?

- Kuntaliitto potkii tekemään asiakaslähtöisiä palvelupolkujen kuvaamisia sekä vertikaalisesti asiakkaan elämänpolulla että horisontaalisesti toimialojen välillä
- Kunnat ottavat käyttöön olemassa olevia työkaluja kuten Yhteentoimivuusalusta.
- Kunnat vaativat rajapintojen käyttämistä järjestelmien toimittajilta -> vaatii yhteistyötä. Mitä pitäisi tehdä jotta näin tapahtuisi?
- Kunnat pitävät huolen oman tiedon laadusta. → tiedonhallintalain toimeenpanossa kuntien yhteistyötä, jota Kuntaliitto koordinoisi?
- Kunnat käyttävät olemassa olevaa ja omistamaansa tietoa palveluidensa kehittämisessä. Tämä edellyttää, että kunnat tiedot ovat hallinnassa.
- Valtion keräämästä koostetiedosta pitää tulla lisäarvoa kunnille.

**Asiakaslähtöinen,
kehittyvä kunta
(2 + 1 pöytää)**

Asiakaslähtöisyys – haasteet

Asiakasta ei omista kukaan

- kuntien kyky tunnistaa asiakkuuksia haasteellista (Kenelle palveluita tehdään? Onko asiakasryhmät mietitty?
- Pyritään olemaan asiakaslähtöisiä, mutta ei aidosti (löytyy strategioista, mutta ei aidosti ymmärretä kuka on asiakas ja mitä hän tarvitsee)
- Miten saada asiakastieto haltuun ja hyödynnettäväksi?

Palveluja ja prosesseja ei ole mietitty asiakkaan näkökulmasta

- Ketkä ovat asiakkaita?
- toimialat edelleen siiloissa ja rahat
- Asiakkaan tarve muuttuu, mutta toiminta ei
- kustannus ja hyöty ei samassa suhteessa organisaation rajojen sisällä, rahoituspohja
- Rajojen (kuntien sisällä ja ulkopuolella) ylittäminen koetaan hankalaksi

Yhteinen visio puuttuu, mihin muutosta viedään

- Kuka lopulta johtaa digitalisaatiota?
- Vastuiden tarkentaminen ja kokonaisarkkitehtuurin ymmärrys
- Miten johdetaan sekä tuotantokoneistoa että asiakaslähtöistä palveluntuotantoa?

Asiakaslähtöisyys - ehdotuksia

- Hanki suoritodataa palvelusta ja yhdistä taloudelliseen dataan
- Jo havaitut case-esimerkit asiakkaan pallottelusta => asiakkaan luukulta luukulle juoksutus (Case-esimerkit yhdistettynä talouslukuihin tuo konkretiaa)
- Ota käyttöön menetelmä, jolla mitataan asiointeja □ luodaan mittareita
- Kuvataan nykyiset palveluprosessit sellaisena, kuin ne nykyään ovat olemassa => esitetään kysymys, miksi teemme näin?
- Strategialähtöinen johtaminen => strategia viedään toimenpiteiksi
- Konsultti yritysmaailmasta avuksi toteuttamaan strategiaa ja asiakasymmärryksen rakentamiseen sekä digitalisaation mahdollisuuksien ymmärtäminen
- Kuntaliitto mahdollistajana ja apuna eri yhteistyökuvioihin, mm. tarjoaa fasilitointiapua palveluprosessien kuvaamiseen
- asiakaslähtöisen yhteistyötoimintamallin muotoilu
- olemassa olevien verkostojen hyödyntäminen
- työpaja-työskentely kuntien edustajien kesken
- hyvien käytäntöjen benchmarking
- yhteinen työtila

Asiakaslähtöisyys (II)

Keskeisimmät havainnot ja keskustelut ryhmissä teemaan liittyen:

- Pyritään olemaan asiakaslähtöisiä, mutta ei aidosti (löytyy strategioista, mutta ei aidosti ymmärretä kuka on asiakas ja mitä hän tarvitsee)
- Rajojen (kuntien sisällä ja ulkopuolella) ylittäminen koetaan hankalaksi
 - kustannus ja hyöty ei samassa suhteessa organisaation rajojen sisällä, rahoituspohja

Kuntaliitto mahdollistajana ja apuna eri yhteistyökuvioihin

- asiakaslähtöisen yhteistyötoimintamallin muotoilu
- olemassa olevien verkostojen hyödyntäminen
- työpaja-työskentely kuntien edustajien kesken
- hyvien käytäntöjen benchmarking
- yhteinen työtila

Työn murros (1 pöytä)

Työn murros

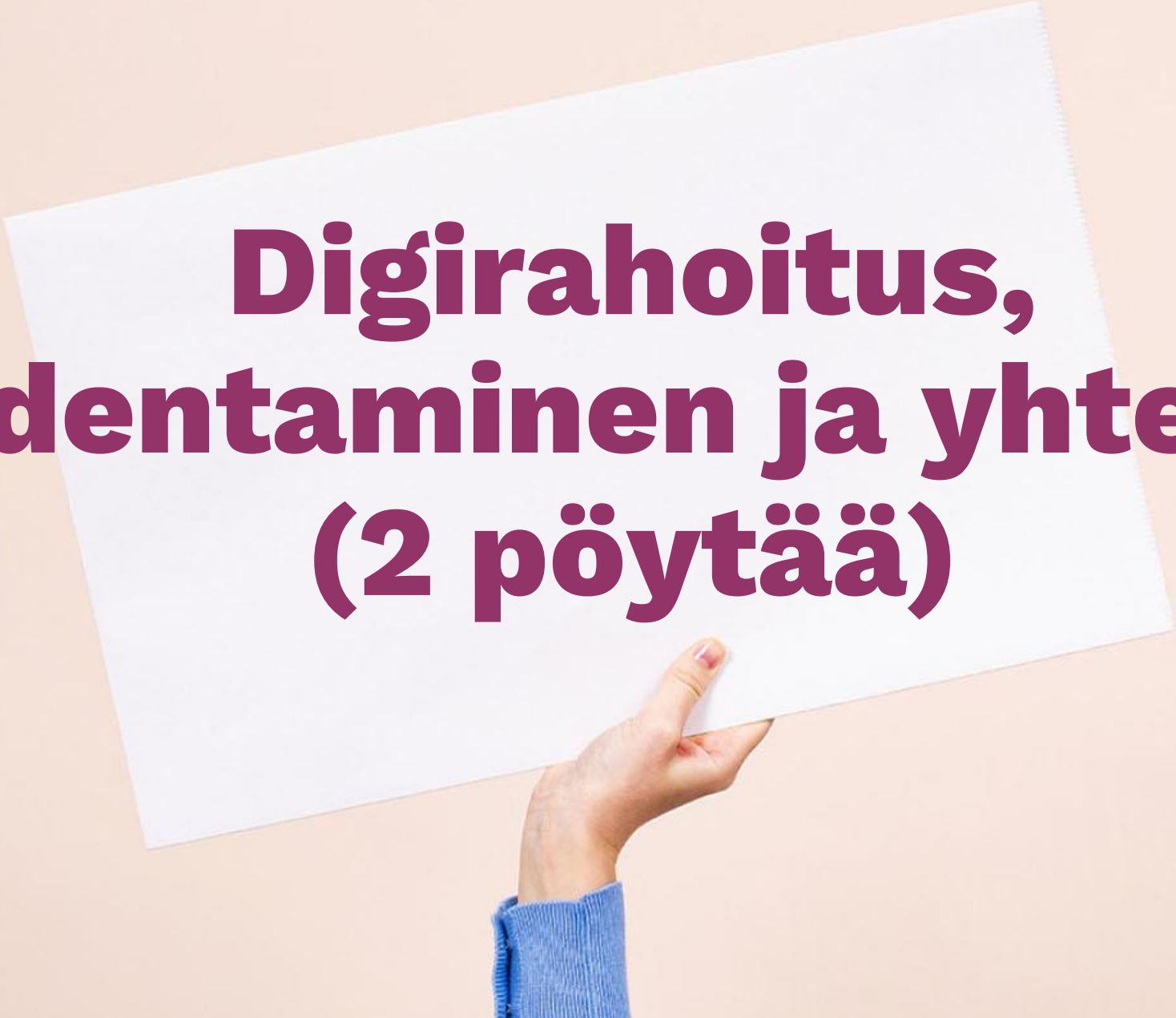
1) Tarvitaan lisää verkostoitumista ja vertaisoppimista – jakamis- ja auttamiskulttuuri

- Kansallinen taso: Alusta ja kanava (tekoälyä hyödyntäen)
 - Osaamisalusta moniammatilliseen työskentelyyn kuntarajat ylittäminen
 - Yhteiskehittämistarpeet
 - Case-esimerkit
 - Blogit, podcastit
 - Teematyöpajat
 - Koulutukset
- Paikallinen taso: Ongelmanratkaisutyöpajat, alueelliset verkostot
- Henkilökohtainen taso: Omaehtoinen osaamisen kehittäminen, työkierto, mentorointi

Työn murros

2) Työ- ja palvelukulttuurin muutos

- Kuntalaisten osallisuus
 - Kuntalaisten tavoittaminen monikanavaisesti
 - Jalkautuminen kuntalaisryhmien luo
 - Työntekijöiden kuntalaislähtöisyys
 - "Kunnantalosta kuntalaistaloksi"
- Kaikilta toimijoilta ei voida edellyttää syvällistä digiosaamista
 - Moniammatillinen työskentely asiakasnäkökulma huomioiden, myös kuntarajat ylittäen
 - Digitulkki (uusi työ) "digivälityömarkkinat" (työpaikalla ja asiakkaille)
 - Etäkonsultaatio ja etäpalvelu asiakkaalle
 - Tekoäly ja teknologia valjastettava monikielisen ja monimuotoisen palvelun tuottamiseen

A hand wearing a blue sleeve holds a white rectangular sign against a light orange background. The sign contains text in a bold, dark purple font.

Digirahoitus, kohdentaminen ja yhteistyö (2 pöytää)

Digiratkaisupäivä 6.3.2020

Rahoitusryhmä (Mia Malmila), yhteenvetoa

- Ryhmän kokoonpano: Mikko Häikiö Lapin sairaanhoitopiiristä, Pekka Kantola Kuusamosta, Jaana Kokkonen Hankenilta, Juhani Pohjus Janakkalasta sekä Mia Malmila ja Eva-Stina Slotte Kuntaliitosta
- Digitaalisten ratkaisujen hankkiminen on tiukasti säädeltyä, mutta alueellisesti toimivia ratkaisuja varten tarvitaan alueellisesti kohdennettua jatkuvaa/säännöllistä rahoitusta.
- Digitalisaation rahoittaminen on hajautettua eikä rahoituslogiikkaa johdeta systemaattisesti.

Digiratkaisupäivä 6.3.2020

rahoitusratkaisuja työryhmästä (MM/KL)

Digitalisaation investointien johtaminen

keskeiseen rooliin
kuntastrategian

- toimeenpanossa
- seurannassa
- arvioinnissa

Asiakaskeskeinen digitalisaatorahoituksen johtaminen

koordinoidusti kaikilla
alueellisilla tasoilla

- Kunta
- Alue
- Valtio

Yhteistyöverkostot toimimaan

verkostomalli käyttöön

- hallintosäätöön kirjaus verkostotyöstä sekä sen rahoituksesta ja johtamisesta
- käyttöön tarveperusteisia hankinta- ja rahoitusratkaisuja, joita alueellinen sijainti ei rajoita

Digiratkaisupäivä 6.3.2020

- Rahoitusryhmä (Jari Vaine), huomioita keskustelusta 1

- Ryhmässä Tommi Karttaavi KL, Suvi Savolainen VM, Ronja Nordlin FCG, Eero Venäläinen Uudenmaan Liitto, Hanna Niemi-Hugaerts Tieke, Charlotta Grönqvist Porvoo ja Jari Vaine KL.
- Ryhmän (kuten myös ilmeisesti päivän kaikkien osallistujien) kommentti: kuntien digitoimintojen ja yleisesti ottaen digikyvykkyyden kokonaisvaltainen käsittely on asia jota on kaivattu.
- Aluksi todettiin, että sekä digiratkaisut että niiden rahoittaminen on melkoinen vyyhti. Digiratkaisuissa on kyse omista tarpeista, päivityksistä, yhteistyöratkaisuksista, yhteensopivuudesta, lainsäädännön ja määräysten toteuttamisen tarpeista, asiakastarpeista jne jne.
- Rahoitus niin ikään on erittäin monitahoinen kokonaisuus; miksi, milloin, hakuprosessit, aikataulut, instrumentit, yksin vai erikseen, kunnan omaa rahaa, tukea, valtionavustusta, lainaa, kehittämis- vai investointitarkoituksiin ym
- Lisäksi pitäisi löytää ja varmistaa keskusteluyhteys sekä synkronointi ja toimivuus kunnan sisällä substanssitoimintojen, talouden ja mahdollisen erillisen ICT-yksikön kesken.

Digiratkaisupäivä 6.3.2020

- Rahoitusryhmä (Jari Vaine), huomioita keskustelusta 2

- Ryhmän keskustelu kohdistui varsin paljon rahoitusinstrumentteihin, hakuprosesseihin ja näiden osaamisen varmistamiseen
- Toisaalta todettiin, että juuri sekä digitarpeiden että rahoituksen moninaisuus vaikeuttaa kuvan muodostamista siitä, miksi, milloin ja millä tavalla voidaan lähteä liikkeelle. Näiden perusteiden ”hallinta” voisi auttaa myöhemmän vaiheen ratkaisujen valinnoissa ja etenemisessä.
- Kehityskohteiksi ryhmässä valikoituivat
 - **Kuntien hanketoimisto:** uusi organisaatio tai resurssien suuntaamista uudelleen
 - **Rahoitustietopalvelu verkossa:** tietoa eri rahoituslähteistä, aikatauluista yms.
 - **Osaamisen kehittäminen ja digikyvykkyyden kasvattaminen kunnissa:** koulutus, sparraus, ”ajokorttitutkinnot”, toisilta oppiminen
- Ryhmän fasilitaattorina voin vielä omana näkemyksenä tuoda esiin, että juuri digiratkaisujen kokonaisuuksien, syy- ja asiayhteyksien sekä tarveharkinnan ymmärtäminen oman kunnan kannalta ovat ne taustat, joihin rahoituksen pohdintojen ja ratkaisujen tulisi perustua. Ei mutu-tuntumalla tai että naapuritkin²⁹ ovat tehneet näin!

A person wearing a blue long-sleeved shirt is holding up a Finnish flag. The flag is partially visible, showing the white field with a blue cross and the red and white stripes. The person's arms are raised, and the flag is draped over their hands. The background is a plain, light-colored wall.

**Kooste ja kuinka
etenemme yhdessä?**

A hand wearing a blue sleeve holds a white rectangular sign against a light orange background. The sign contains the text 'Digitaalisten vaikutusten arviointi?' in a bold, dark purple font.

Digitaalisten vaikutusten arviointi?

Digitaalisten vaikutusten arviointi?

Vaikutusten arviointia täytyy ylipäänsä kehittää.

I Mitä se pitää sisällään? Määrittelytyö.

- Havainto siitä, että esim. lainsäädäntöön liittyen toimeenpano ei digiaikana ole yksinkertaista ja vaatii uudenlaista ennakkointia.
- Toimeenpanoon tulee kiinnittää huomiota jo esim. lain valmisteluaikana.
- Prosessit, tiedonkulku, vastuut eri vaiheiden toimeenpanosta – entä asiakkaan huomioiminen? Kuinka muutos vaikuttaa työhön tai järjestelmiin? Mitä tukea muutos tarvitsee tapahtuakseen ja kuinka tämä resursoidaan?
- Saadaanko lain tavoiteltuja vaikutuksia aikaan, jos tähän ei kiinnitetä huomiota?

II Missä sitä pitäisi käyttää?

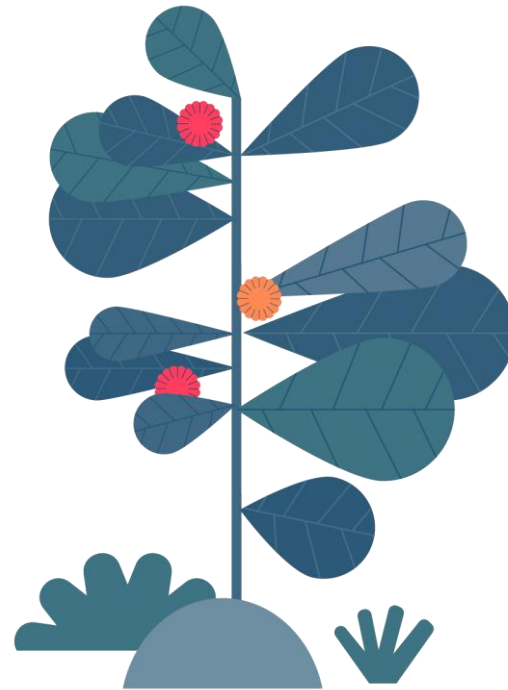
- Lainsäädäntö – avoimempaa lainvalmisteluprosessia erityisesti toimeenpanon näkökulmasta.
- Isot kansalliset hankkeet – esim. hallituksen kärkihankkeet.
- Missä muualla?
- Tunnistettu yhteistyötaho: lainsäädännön arviointineuvosto ja Itä-Suomen yliopiston tutkimustyö
- Miten etenemme?

Keskustelun ideoita ja huomioita muistiin

Ideoita kirjataan tähän

- projekti-ideoita
- Yhteistyöideoita
- koulutusta?
- Yhteisten materiaalien tuotantoa, esim. asiakaslähtöinen kunta? – työ?
- Yhteisiä tietomalleja jne.?

Ideoita kirjataan tähän

Kiitos koko Kuntaliiton tiimin puolesta!

Elisa Kettunen
Kehittämispäällikkö
#kunnatdigittää